

ОТЧЕТ НА ИНСТИТУТА ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО ЗА 2013 Г.

1. ПРОБЛЕМАТИКА НА ИНСТИТУТА ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни) и оценка на постигнатите резултати в съответствие с мисията и приоритетите на Института за държавата и правото (ИДП).

В унисон с утвърдената линия на задачи и функции на института и през 2013 г. учените от ИДП извършваха фундаментални, приложни и интердисциплинарни изследвания в областта на правната наука с цел инициране и подпомагане развитието на стройна, отговаряща на съвременните изисквания и хармонична правна система, както и повишаване на правната култура на гражданите.

В тази връзка, дейността на института бе подчинена на трите му основни приоритета:

- 1) подпомагане на законотворческата функция на държавата, на правоприлагането и на дейността на правораздавателните и административните органи;
- 2) изследвания в областта на хармонизирането на българското с европейското право в светлината на Лисабонския договор;
- 3) правни изследвания, посветени на прилагането на правото на защита правата на човека.

Работата и по трите приоритета през изминалата година беше успешна:

Дейността по подпомагане на органите от законодателната, изпълнителната и съдебната власт е традиционна за ИДП. Тя се изразява в предоставянето на експертни становища и анализи за различни държавни органи, както и в участие на учени от института в експертни и консултативни съвети, комисии и работни групи към министерства и ведомства. Тази дейност е разгледана подробно в съответните части на отчета.

В изпълнение на втория приоритет на ИДП – изследвания в областта на хармонизирането на българското с европейското право в светлината на договора от Лисабон, учените от института работиха по два колективни проекта „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“ с ръководител проф. д-р Ирена Илиева и „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“, с ръководител проф. д-р Поля Голева. Пряко свързани с тази проблематика са и проектите на проф. д-р Цветана Каменова „Актуални проблеми на съвременното международно право – публично и частно“ и „Българското международно частно право след приемането на Кодекса от 2005 г. – развитие на съдебната и арбитражна практика“.

Изследванията в областта на правата на човека (третият приоритет на ИДП) също заемаха важно място в дейността на института през 2013 г. Публикации в областта на правата на човека имат доц. д-р Ангел Анастасов, проф. д-р Емилия

Друмева, проф. д-р Ирена Илиева, проф. д-р Поля Голева. Към този приоритет допринасят и публикации на проф. д-р Никола Манев.

Същевременно учените не прекъснаха и работата си, свързана с изследването на актуални проблеми на законодателството, правосъдието и правоприлагането, която се разпростира във всички клонове на правото и отговаря на съвременните нужди и изисквания при фундаментални и приложни изследвания.

1.2. Връзка с политиките и програмите от приетите от ОС на БАН на 23.09.2009 г. „Стратегически направления и приоритети на БАН през периода 2009 – 2013 г.“

Мисията и приоритетите на ИДП поставят неговата дейност в пряка връзка със следните политики и програми на БАН:

а) политика 1: „Науката – основна двигателна сила за развитие на националната икономика и общество, базирани на знания” и по-специално със следните програми:

- 1.1: „Икономическо развитие, социални отношения и структури в България като страна-член на Европейския съюз”;

- 1.5: „Информационно, експертно и оперативно обслужване на българската държава и общество”;

- 1.6: „Качествено и конкурентоспособно обучение”.

б) политика 2: „Научен потенциал и изследователска инфраструктура – част от Европейското изследователско пространство”, програма 2.6: „Сигурност на държавата и обществото”.

1.3. Извършени дейности във връзка с 1.2.

Разработваните проекти и научноизследователска дейност на ИДП са във връзка с програма 1.1 „Икономическо развитие, социални отношения и структури в България като страна-член на Европейския съюз” и програма 2.6 „Сигурност на държавата и обществото”.

Това се доказва от осъществените през годината научни изследвания и публикуваните резултати от тях. Учените от ИДП през 2013 г. са публикували 2 монографии, 60 студии и статии, 7 учебници и научно-приложни статии, 10 са приети за печат, 1 е в съавторство с чуждестранен учен, 9 са публикувани в чужбина, 4 учебника и 3 учебни помагала (вж. т. 3, както и приложения към отчета списък на публикациите на учените от ИДП за 2013 г.).

Резултатите от дейността на института подпомагат развитието и усъвършенстването на ефективна, хомогенна, предвидима и съобразена с изискванията на съвременното общество и държава правна рамка, чрез информацията, критиката и разрешенията на наболелите проблеми (често фиксирани още преди да получат масов патологичен характер), които се предлагат на вниманието и ползването на трите власти и гражданското общество.

Във връзка с програма 1.5 „Информационно, експертно и оперативно обслужване на българската държава и общество” през 2013 г. ИДП е развивал сериозна експертна дейност на оперативни ниво, която ще бъде подробно разгледана в т. 1.6. по-долу.

Може да се установи, че почти всички учени от института са ангажирани с експертна дейност и изготвяне на становища за държавните институции, като само за

настоящата година ВКС е отправил запитване за 31 становища, от които 28 са изготвени (22 от секция „Гражданскоправни науки” и 6 от секция „Наказателноправни науки”).

Друга сериозна част от дейността на Института е свързана с програма 1.6: „Качествено и конкурентоспособно обучение”. Тя се изразява в подготовката на докторанти, студенти и специалисти и ще бъде разгледана подробно в т. 4 от отчета. В обобщен вид може да се посочи, че в края на 2013 г. в института се обучават 29 докторанти общо и са отчислени 6 докторанти, 3 са получили образователна и научна степен „доктор”. 14 учени са изнесли лекции в 9 ВУЗ по 42 теми общо за 3907 учебни часа; 2 учени са водили упражнения и семинари по 2 уч. дисциплини в СУ “Св. Кл. Охридски”. Учените от ИДП са били научни ръководители на 36 дипломанти и 1 специализант във ВУЗ. Извън ИДП са подготвени през отчетната година 13 докторанти. Повечето от хабилитираните учени от института са били членове на научни журита за защита на докторски дисертации и по конкурси за заемане на академичните длъжности „доцент” и „професор”.

Затвърждава се традицията почти всички учени от института да са ангажирани с преподавателска дейност. В самият институт е даден приоритет на качествено обучение на докторанти и защита при доказани качества и стойност на изследването им.

1.4. Полза/ефект за обществото от извършените дейности по т. 1.3.

Всички описани по-горе дейности пряко или косвено ползват българското общество. Научните и научно-приложните разработки на учените от института и техните публикации (програми 1.1 и 2.6) се ползват като теоретична основа на развитието на законотворческата дейност и правоприлагането, за обучението на студентите по право и на практикуващите юристи. Така се повишава нивото и качеството на практическата правна дейност, на обучението на студентите и докторантите и се развива правната доктрина, което е в интерес и полза на всички български граждани. Значителна част от научните изследвания през 2013 г., както и през предходните години, имат ясно изразена практическа насоченост и се изразяват в коментари на кодекси и закони, анализ на съдебната практика и на практиката на различни държавни органи. Тези научно приложни изследвания могат да се ползват пряко от съответните държавни органи за усъвършенстване на тяхната дейност.

Предоставянето на експертни знания, оценки и становища на различни държавни органи (програма 1.5) води до повишена ефективността и качеството на тяхната дейност, което отново е в полза и интерес на обществото.

Не на последно място положително значение има и подготовката на висококвалифицирани юристи (програма 1.6), притежаващи необходимите знания за защита на правата и законните интереси на гражданите в различните сфери на общественния живот.

1.5. Взаимоотношения с институциите

ИДП поддържа взаимоотношения с държавни органи от законодателната, изпълнителната и съдебната власт, изразяващи се в предоставянето на експертни становища, мнения и анализи, както и в участие на учени от института в работни групи, експертни и консултативни съвети, комисии и др. към различни държавни ведомства и институции. Традиционни за института са добрите взаимоотношения с Върховния

касационен съд, Върховния административен съд, Консултативния съвет за методическо ръководство и конституционност на законите при Върховна касационна прокуратура, Министерство на правосъдието, МВР, МВнР и др. (вж. подробно т. 1.6).

1.6. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

Общонационалните дейности, обслужващи държавата, се изразяват в научноизследователската дейност на ИДП, както и в подготовката на специалисти, които са отразени в съответните части на отчета и приложенията към него. Оперативните дейности по обслужване на държавата намират израз в експертната работа на учените от института в полза на различни държавни органи.

Традиционна за института е експертната дейност в полза на органите на *съдебната власт*. Проф. д-р Никола Манев е член на Консултативния съвет за методическо ръководство и конституционност на законите при Върховна касационна прокуратура. Учените от секциите по гражданскоправни, наказателноправни и публичноправни науки са изготвяли становища по искания на ВКС и ВАС във връзка с приемането на тълкувателни решения.

Проф. д-р Дарина Зиновиева е член на Правния съвет към Президента на Република България.

Учени от института са били членове на експертни и консултативни съвети и работни групи към различни ведомства в системата на *изпълнителната власт* - експерт към Съвета по законодателство на Министерския съвет (доц. д-р Григор Григоров), член на консултативния съвет по правни въпроси към Министъра на външните работи (проф. д-р Цветана Каменова), Министерство на правосъдието (доц. д-р Екатерина Салкова), Министерство на икономиката, енергетиката и туризма (проф. д-р Ирена Илиева), като за тях са били изготвяни и писмени експертни становища.

Проф. д-р Емилия Друмева е била член на Изборния борд за подготовка и провеждане на предсрочните парламентарни избори 2013 г. и председател на Обществения съвет към Временната парламентарна комисия за изработването на нов Изборен кодекс.

Като експерт към Комисията по правни въпроси на Народното събрание са работили 2 учени от института.

Двама учени са членове на Централната изборителна комисия (доц. д-р Гергана Маринова и гл. ас. Владимир Христов).

Освен за органите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт становища са били изготвяни и за НАОА във връзка с акредитиране на научни програми (проф. д-р Ирена Илиева, доц. д-р. Екатерина Салкова).

Експертната дейност на учените от института се изразява още в изготвянето на рецензии и становища в конкурси за заемане на академичните длъжности „доцент“ и „професор“, както и при защити на докторски дисертации.

В обобщение, 12 учени са извършвали експертна дейност за 30 органа и са изготвени 71 становища и др.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2013 Г.

През 2013 г. обемът на научната продукция на учените от Института възлиза на 70 студии и статии, които са подробно описани в приложение по т. 3 към доклада,

както и един отзив за монография на проф. д-р Каменова. Учени от института са били цитирани общо 137 пъти.

В сравнение общият брой на научните публикации през 2012 г. е бил 86, а 8 учени са били цитирани общо 79 пъти. Има един публикуван отзив за монография на проф. д-р Стефка Наумова.

През 2013 г. ИДП проведе три научни конференции: „Трета национална конференция на докторантите в областта на правните науки“, „Конституционната жалба и закрилата на конституционните права“ и „Пряката демокрация – конституционноправни и правносоциологически аспекти“.

2.1. Най-важно и ярко научно постижение

Доц. д-р Григор Григоров (Grigor Grigorov), Bulgaria'. *In International Encyclopaedia of Laws: Corporations and Partnerships*, edited by Koen Geens. Alphen aan den Rijn, NL: Kluwer Law International, 2013, 214 p., ISBN 978-90-654-4946-7

2.2. Най-важно и ярко научно-приложно постижение.

Проф. д-р Емилия Друмева, Конституционно право, IV, Сиела, С., 2013, 787 с., ISBN 978-954-28-1372-9

2.3. Научноизследователска дейност на учените от ИДП

През 2013 г. в ИДП са били разработвани следните научноизследователски проекти с бюджетно финансиране:

- 1) „Проблеми на наказателното правораздаване“ с ръководител проф. д-р Никола Манев;
- 2) „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“ с научен ръководител доц. д-р Ирена Илиева
- 3) „Държавна власт, основни форми на осъществяване на държавната власт“ с научен ръководител проф. д-р Стефка Наумова;
- 4) „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“ с научен ръководител проф. д-р Поля Голева;
- 5) „Актуални проблеми на съвременното международно право – публично и частно“ с научен ръководител проф. д-р Цветана Каменова
- 6) „Българското международно частно право след приемането на Кодекса от 2005 г. – развитие на съдебната и арбитражна практика“ с изпълнител проф. д-р Цветана Каменова;
- 7) „Дипломатически и консулски отношения на България с държавите от бивша Югославия (1990 - 2010)“ с изпълнител доц. д-р Тодор Кобуров;
- 6) „Международноправен режим на биоразнообразието“ с изпълнител доц. д-р Ангел Анастасов;
- 7) „Нови въпроси на установяване и оспорване на произхода“ с изпълнител доц. д-р Велина Тодорова;
- 8) „Нетрадиционната правосубектност в международното право – история и съвременни измерения“ с изпълнител доц. д-р Маргарит Ганев;

9) „Актуални проблеми на гражданското и търговското право”, с научен ръководител, проф. д-р Поля Голева.

2.4. Научноизследователска дейност на отделните учени от ИДП по секции

Секция по публичноправни науки

Проф. д-р Емилия Друмева е работила в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Конституционноправни проблеми на осъществяване на държавната власт“. Завършила е плановата си работа, включена като глава VIII в изданието през годината учебник „Конституционно право“ IV изд. Изготвила е 3 рецензии.

Проф. д-р Стефка Наумова работи по планова работа със срок на изпълнение 2015 г., а именно: “Правно-социологически параметри и емпирични характеристики на прякото и представителното осъществяване на държавната власт”, в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“. Работи и по проекта „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“. Издаден 1 учебник; има 6 публикации, две от които в чужбина и една в съавторство. Изготвила е 2 становища и рецензии.

Проф. д-р Иван Стоянов е работил в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Управление на държавния дълг“. Има издадени 1 учебник и едно учебно помагало. Изготвил е 1 становище.

Проф. д-р Ганета Минкова е работила в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Финансиране на политически партии, на избори и референдуми“. Работи и по проекта „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“. Има 11 публикации и приета за печат студия.

Проф. д-р Дарина Зиновиева е работила в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Административно и конституционно правосъдие“. Публикувала е 1 статия и една статия е приета за печат. Изготвила е 6 становища.

Гл. ас. д-р Веселина Канатова е работила в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Спорни въпроси в сферата на административното правораздаване“. Има 2 публикации.

Гл. ас. д-р Надежда Йонкова работи по плановата си работа „Прякото участие на гражданите в местното самоуправление в Р. България“, (завършен текст) в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“. Публикувана 1 монография и 3 статии в колектив. Изготвила е 5 становища.

Гл. ас. Владимир Христов е работил като член на ЦИК. Работи в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Политическа отговорност на президента“. Представил е основа за дисертационен труд и е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка по Конституционно право.

Стамен Янев – представя отчет със закъснение. Работи в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Разделение на властите“. Работи и в колективния проект "Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото" с индивидуална работа „Нормативна система на България след Лисабонския договор“. Има изнесен доклад пред семинар-конференция “Модерно общество”, организирана от СУ „Св. Климент Охридски през

септември 2013 г. на тема „Решения на Народното събрание – действие и прекратяване“. Участва в Юридически барометър на Института за правни инициативи.

Бойко Братанов - не е представил отчет. Работи в рамките на проекта „Държавна власт. Форми на осъществяване на държавната власт“ по темата “Способи за защита на данъчните субекти в ревизионното производство“.

Секция по гражданскоправни науки

Проф. д-р Поля Голева е работила по плановата си работа на тема “Отмяна на решенията на общото събрание на капиталови дружества” със срок до 2013 г., както и по проекта „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“. Работи и по проекта „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“. Има 9 публикации, изготвила е 1 становище.

Проф. д-р Венцислав Стоянов е работил по проекта “Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право”. Има 4 публикации и изготвени 4 становища.

Доц. д-р Велина Тодорова е работила по плановата си работа на тема „Нови аспекти в правната уредба на произхода“ в рамките на проекта „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“ – срок м. септември 2014 г., както и по проекта „Нови въпроси на установяване и оспорване на произхода“. Има 1 публикация. Изготвила е 3 становища.

Доц. д-р Григор Григоров има издаден 1 учебник и 1 монография, която е издадена в чужбина. Изготвил е 2 становища.

Доц. д-р Борис Ланджев не е представил отчет.

Гл. ас. д-р Петър Бончовски е работил по плановата си работа на тема „Проблеми на изпълнителното производство” в рамките на проекта „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“. Изготвил е 4 становища.

Гл. ас. д-р Николай Колев е работил по „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“, относно който са две от публикуваните му статии. Има общо 6 публикации, от които 1 в чуждестранно издание в съавторство, една публикация приета за печат. Изготвил е 1 становище.

Ас. Атанас Блидов е работил по „Производството по търговски спорове” в рамките на проекта „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“. Има 3 публикации и две приети за печат, изготвил е 8 становища.

Ас. Даниела Баракова е работила по „Правни възможности за работодателя да ограничава своите работници и служители по трудово правоотношение чрез забранителни клаузи” в рамките на проекта „Европеизиране на българското гражданско, търговско и семейно право“. Има 3 представени становища.

Секция по международноправни науки

Проф. д-р Цветана Каменова е работила по проект „Българското международно частно право след приемането на Кодекса от 2005 г. - развитие на съдебната и арбитражна практика“ със срок: 31.12.2014 г, има 1 публикация и 1 рецензия за защита на докторска дисертация.

Проф. д-р Ирена Илиева е работила по индивидуална планова работа на тема “Реформата на институциите съгласно Лисабонския договор” в рамките на „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“. Има две

публикации и една приета за печат, всички в чужбина. Изготвила е 6 доклада, 1 рецензии, 2 становища, 7 рецензии на дипломанти по магистърски програми.

Доц. д-р Пламенка Маркова е подготвила монографията “Закрила на слабата страна при някои договори в съвременното МЧП“ в рамките на проекта “Актуални проблеми на съвременното международно право - публично и частно”. Предстои обсъждане в секцията. Работи и по проекта „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“.

Доц. д-р Ангел Анастасов през част от 2013 г. е бил в продължителен неплатен отпуск, работил е по плановата си работа „Международноправен режим на биоразнообразието“, защитил е дисертационен труд „Международноправен режим на химическите оръжия“ за получаване на научната степен „Доктор на юридическите науки“, София, Институт за държавата и правото при БАН, октомври 2013 г, 262 с. Има една публикация в чужбина.

Доц. д-р Тодор Кобуров е в продължителен неплатен отпуск, работи по планова работа на тема „Дипломатически и консулски отношения на България с държавите от бивша Югославия (1990 - 2010)“. Има една публикация в чужбина.

Гл. ас. д-р Цветанка Лозанова е работила по индивидуална планова работа на тема „Прилагане на международните договори за защита на правата на човека от върховните съдилища в България“. Докладва, че е завършила работата си над самостоятелната монография „Прилагане на международните договори за защита на правата на човека от върховните съдилища в България (1991-2007)“, която не публикува поради финансови причини. Съгласно отчета е била докладчик с 4 доклада на български съдебни решения в електронен вид за базирана в чужбина интернет страница. Участва в научен проект на Амстердамския център по международно право и Oxford University Press ‘International Law in Domestic Courts’ („Международното право във вътрешните съдилища“).

Доц. д-р Маргарит Ганев – не е представил отчет. Работи по планова работа на тема „Нетрадиционната правосубектност в международното право – история и съвременни измерения“, предстои обсъждането ѝ в секцията през м. февруари 2014 г. с оглед на изтичането на срочния му трудов договор на 28.02.2014 г.

Гл. ас. д-р Диана Ковачева е на работа в института от 01.12.2013 г.

Секция по наказателноправни науки

Проф. Никола Манев работи по проекта „Проблеми на наказателното правораздаване“ и има 3 публикации и една рецензия.

Доц. д-р Гергана Маринова е работила по индивидуална планова работа на тема “Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателни дела след влизането в сила на Договора от Лисабон” по проекта „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“. Има публикуван учебник в съавторство. Има две публикации. Изготвила е 3 становища.

Доц. д-р Екатерина Салкова е работила по индивидуална планова работа на тема “Европейската заповед за предаване на доказателства” по проекта „Предизвикателствата на Лисабонския договор за развитието на правото“, която е изпълнена. Има една публикация, 7 становища и 2 доклада.

Ас. Мария Михайлова Петрова работи по проекта „Проблеми на наказателното правораздаване“. През 2013 г. успешно е приключена работата по плановата тема «Принципи на наказателното право». Разработката по темата на

плановата работа е приета за изпълнена на заседание на Научния съвет на ИДП. Има една публикация и 5 становища.

Ас. Александрина Дончева е назначена през годината с утвърдена планова задача на тема „Официалното начало в наказателния процес”.

Ас. Стилиян Луканов е назначен през годината с утвърдена планова задача на тема „Принципът на разглеждане и решаване на делото в разумен срок”.

2.5. Дейност на ръководните органи на ИДП

През 2013 г. Общото събрание на учените на ИДП е провело 2 заседания, на които са били разглеждани и решавани следните основни въпроси: приемане на годишния отчет на института и на отчетите за колективните проекти за 2012 г.; гласуване на промяна на състава на НС; обсъждане и приемане на промени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИДП.

През изтеклата година са проведени 12 публични заседания на НС, често с участието на външни лица, като са се решавали следните основни въпроси: докторантски въпроси (утвърждаване на предложения на секциите за заявяване на бройки, обявяване на конкурси, зачисляване и отчисляване, определяне и промяна на темите, приемане на годишни атестации, решения по процедурите за защита и др.), извършване на избор за заемане на академични длъжности (асистенти, гл. асистент и доцент); приети са отчетите на ръководителите на колективните проекти за 2012 г.; в точка разни са обсъден и решавани разнородни актуални въпроси, свързани с дейността и научния живот в ИДП.

От гореизложеното е видно, че и ОС, и НС са провеждали редовни заседания по въпроси от тяхната компетентност и са вземали своевременни решения по важни въпроси от значение за дейността на ИДП.

3. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През 2013 г. международното сътрудничество се изразяваше в участие на ИДП и на учени от института в международни проекти и програми, в участие в международни конференции и в членство в редакционни колегии на чуждестранни списания.

ИДП традиционно се възползва от възможностите, които дава програма „Еразъм“. Има сключени споразумения за обмен на учени и докторанти с Университетите в Залцбург и Болоня, както и с Института за нови правни изследвания към Лондонския университет. Подписано бе и споразумение с Варшавския университет.

През 2013 г. ИДП приключи участието се в проекта „Събиране на семейства - бариера или улеснение за интеграция?“, финансиран от Европейската комисия, в който си партнира с още 6 организации от 6 държави-членки на ЕС (Австрия, Великобритания, Германия, Ирландия, Португалия и Холандия).

Стартират 2 проекта с Румънската академия – Институт за правни изследвания „Акад. Андрей Радулеску“: „Правни аспекти на българо-румънското сътрудничество в защита и трайната употреба на река Дунав“. Координатор от българска страна – проф. д-р Цветана Каменова; и „Траян Йонеску, Нено Неновски и константите в правото“. Координатор от българска страна – проф. д-р Емилия Друмева. Срокът и на двата проекта е 3 години: 2013-2015.

Гл. ас. д-р Бончовски участва в международния проект: Dimensions of Evidence in European Civil Procedure, Project with financial support from the Civil Justice/Criminal Justice Programme of the European Union DEECР: JUST/2011-2012/JCIV/AG/3434, координатори - проф д-р Vesna Rijavec, и проф. д-р Tomaž Keresteš, Юридически факултет, Университета в Марибор. Срок на проекта – до 2015 г.

Гл. ас. д-р Цветанка Лозанова продължава участието си в научния проект на Амстердамския център по международно право и Oxford University Press 'International Law in Domestic Courts' („Международното право във вътрешните съдилища”).

Наред с това 10 учени са участвали в 14 международни конференции, като са изнесли 15 доклада.

4. УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

Подготовката на специалисти е дейност, в която учените от ИДП активно се включват и която има съществено значение и за работата на държавните институции у нас. Тази дейност включва предимно обучение на докторанти и участие на учени от института в обучението на студенти, докторанти и специализанти във висшите училища и специализирани колежи. През 2013 г. учени от ИДП са преподавали в 7 от 9-те ЮФ на ВУЗ в страната, в Академията на МВР и в ТУ – Габрово.

Към 31.12.2012 г. докторантите в ИДП са 31, от които 6 редовни, 24 задочни докторанти и 1 на самостоятелна подготовка. През 2013 г. са зачислени 4, а са отчислени 6 докторанти, по негова молба един от редовните докторанти – Кристина Чутуркова, е трансформирала обучението си в задочна докторантура, в резултат на което към 31.12.2013 г. в института се обучават 29 докторанти: 4 редовни, 23 задочни и 2 в самостоятелна форма на обучение. От отчислените общо 6 докторанти 1 е по Административно право и административен процес, 5 са по Международно право и международни отношения – 1 от тях е отчислен без право на защита. За двата приема на докторанти в ИДП – допълнителен за учебната 2012/2013 г. и редовен за учебната 2013/2014 г., общо 14 кандидати подадоха документи за участие в конкурсите за обявените 3 места (8 за 2-те места за допълнителния прием – 1 по Международно частно право и 1 по Гражданско и семейно право, и 6 за обявеното 1 място за редовен прием – по Административно право и административен процес). През отчетната година се забелязва повишен интерес към обучението в докторантура, особено за специалностите Административно право и административен процес и Наказателен процес. Има засилен интерес и към свободната форма на обучение.

По секции и научни специалности към 31 декември 2013 г. докторантите се разпределят по следния начин:

- секция по Публичноправни науки: общо 13 (2 редовни, 9 задочни и 2 в самостоятелна форма) по 3 научни специалности – Конституционно право, Административно право и административен процес и Правна социология.
- секция по Гражданскоправни науки: общо 11 (2 редовни и 9 задочни) докторанти по 2 научни специалности – Гражданско и семейно право и по Стопанско / Търговско право.
- секция по Международноправни науки: общо 2 задочни докторанти по Международно частно право. За пръв път от последните години в секцията не се обучават докторанти по Международно право и международни отношения.
- секция по Наказателноправни науки: общо 3 задочни докторанти.

Успешно защитиха през 2013 г. 3 докторанти, отчислени с право на защита през последните 5 години: гл. ас. Златка Вангелова с научен ръководител проф. д-р Поля Голева и тема на дисертацията „Правни средства за защита на миноритарните акционери по Търговския закон“, Ангел Шопов с научен ръководител проф. д-р Венцислав Стоянов с тема на дисертацията „Грешката като основание за унищожаемост на договорите“ и Христо Паунов с научен ръководител проф. д-р Емилия Друмева и тема на дисертацията „Ревизия на Конституцията на Република България. Материалноправни и процесуалноправни въпроси“. Ангел Шопов и Христо Паунов са главни асистенти в ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, а Златка Вангелова от м. септември 2013 г. е гл. ас. в ЮФ на УНСС. И тримата получиха дипломите си за ОНС „доктор“.

През 2013 г. докторантите в института имат над 64 публикации: 24 статии, 40 доклада, 15 докторанти са участвали в 16 научни прояви, от които 6 международни, 8 докторанти са били лектори – 3 във ВУЗ, 1 докторант е лектор в 2 колежа, 4 са се включили като лектори в различни семинари и други обучения. Един докторант е член на редколегията на сп. „Съдийски вестник“, един докторант е взел участие в изготвянето на практическо помагало за разследване на престъпления против околната среда и е бил ръководител на стажантска програма по меморандум за обучение на студенти, сключен между Главния прокурор на Р България и ректора на УНСС. Като цяло не може да не се забележи активността на редица докторанти, особено от секциите по Гражданскоправни науки и Публичноправни науки.

За трети пореден път се проведе Национална конференция на докторантите в областта на правните науки в България, в която участваха общо 31 докторанти, вкл. от ЮФ на 6 ВУЗ в страната, както и 1 слушател от катедра „Международно право и международни отношения“ на СУ „Св. Кл. Охридски“. От докторантите в ИДП участниците бяха 15. В поръчаното издание на т.8 на Научните трудове на ИДП бяха публикувани 31 научни съобщения в обем от 480 стр.

И тази отчетна година се отличаваше със засилен интерес към възможностите за академична мобилност по програма Еразъм, за участие кандидатстваха и са одобрени 3 докторанти – 2 от Секцията по Публичноправни науки и 1 от Секцията по Международноправни.

Сътрудничеството на ИДП с висшите училища се реализира главно чрез преподавателската дейност на учените от института. Четиринадесет учени са изнесли лекции в 9 ВУЗ по 42 теми общо за 3907 учебни часа, 7 от тези учени са на втори трудов договор в ИДП; 2 учени са водили упражнения и семинари по 2 уч. дисциплини в СУ „Св. Кл. Охридски“. Учените от ИДП са били научни ръководители на 36 дипломанти и 1 специализант. Извън ИДП са подготвени през отчетната година 13 докторанти. В сравнение с 2012 г. е увеличен броят на научните дисциплини, на учебните часове и на подготвените дипломанти и докторанти извън ИДП.

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ

ИДП не осъществява такава дейност.

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

ИДП не осъществява такава дейност.

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

През изтеклата година институтът е разчитал на главно на бюджетна субсидия като има и собствени приходи. Общо бюджетът на ИДП за 2013г. е 394 134 лева, а от тях утвърдената бюджетна субсидия е 355 200 лв. и собствени приходи 33 601 лв., в т.ч.- 5 467 лв. възстановен разход и остатък от предходната година - 5 333 лв.

С увеличението на защитите за научни степени бе направена корекция на бюджетната субсидия. Допълнителният размер на финансиране е 33 200 лв., която сума е отразена в общата бюджетна субсидия.

Така формираният бюджет трябваше да осигури изплащането на работните заплати на служителите в Института, разходите за начислените осигурителни вноски, стипендиите на редовните докторанти и необходимата издръжка на Института.

Разходите направени от бюджетната субсидия за отчетният период са:

Разходи за заплати-	пар .01-01	281 038 лв.
платени осигуровки за ДОО, ЗОК и УПФ от работодателя	пар.05-00	46 180 лв..
разходите, покриващи парно, вода, електроенергия	пар.10-00	
за стипендии (редовни докторанти)	пар.40-00	23 850 лв.
разходи за платени обезщетения по КТ /поради прекратени трудовоправни отношения и болнични за сметка на работодателя	пар.02-00	838 лв.
изплатени за научни журита/защити/	пар.02-00	958 лв.
платена такса смет	пар.10-40	2 336 лв.

или общо разходите от бюджетната субсидия за периода на годишно приключване са 355 200 лв.

сумата от 5 467 лв., отчетена като възстановен разход, представлява префактуриране на направените разходи за издръжка на сградата, съгласно подписано споразумение с институти на БАН, ползващи съвместно помещения в сградата.

Собствени приходи в Института: общо пар. 24-04 27 947 лв.

В т.ч.

Приходи от списание Правна мисъл - абонамент	3 789 лв.
Приходи от такси докторанти	14 966 лв.
Дарение	1 232 лв.
Приходи от проведени научни журита за защити	7 960 лв.

Разходи от собствените приходи:

разходи за телефон и пощенски разходи	1 347.лв.
канцеларски, санитарно-почистващи, разходи за транспорт, книги и др. външни услуги	
закупени книги и абонамент за библиотека ,абонамент за АПИС.	
Договор за трудова медицина и др. външни услуги	10 133 лв.
изплатени хонорари за проведени научни журита	11 434.лв.
изплатени разходи за ток,вода и парно от собствени средства	7 664 лв.
изплатен хонорар по договори	1 404 .лв.
разходи за командировки по договор	4 142.лв.
разход за проведена заключителна конференция по договор	2 895.лв.
изплатена командировка по предписание	796 лв.
закупен компютър за канцеларията на института	790 лв.

Извършените разходи от собствени средства са 40 605 лв.

ИДП работи по договор с комисия в ЕС на тема "Събиране на семействата-барьера или улеснение на интеграцията", като направените разходи по проекта за отчетния период са 8 441 лв., съобразени със съответните разходни пера от бюджета на проекта. Договорът бе приключен на 15.03.2013 г. Документацията е отчетена като се очаква потвърждаване на разходите и възстановяване на 3 182 лева, изплатени за сметка на ИДП.

ИДП изплаща от собствени средства разходи, които покриват издръжката на сградата и поради недостиг на бюджетна субсидия относно разходи за парно, ток, вода, поддръжка на асансьор и др. ИДП завършва годината с недостиг от **7 325 лв.**

Собствените средства на Института са много ограничени предвид стагнацията и невъзможността за набиране на собствени средства за издръжка всеки разход трябва да бъде разглеждан много прецизно с оглед на неговата необходимост и целесъобразност.

8. СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ В ИЗДАТЕЛСКАТА И ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ, ПРЕПОРЪКИ.

Издателска дейност

През 2013 г. ИДП издаде броеве 1, 2, 3 и 4 на сп. „Правна мисъл”, спазвайки графика за излизане от печат на списанието, съответно през месеците март, май, септември, декември. Абонатите на списанието през изминалата година бяха 225. В посочения брой абонати се включват всички, направили както годишен, така и полугодишен абонамент, както и онези, които са закупили отделни броеве за 2013 г.

През 2013 г. са публикувани общо 23 научни статии, като автори на 7 от тях са научни сътрудници и докторанти от ИДП, а авторите на останалите публикации са от СУ „Св. Кл. Охридски”, ПУ „Паисий Хилендарски”, ВСУ „Черноризец Храбър”, ЮЗУ „Неофит Рилски”, БСУ „Асен Златаров”, Академията на МВР, съдии и адвокати. Освен научни статии списанието е публикувало и 4 рецензии за новоизлязла наша и чужда юридическа литература, както и 7 съобщения за научни конференции у нас и в чужбина.

Традиционно разпространението на списанието през изминалата 2013 г. се извършваше най-вече чрез мрежата на разпространителите на периодика в страната – Български пощи, Разпространение на печата, Доби Прес и др. по-малки разпространители. Броят на абонатите, които получаваха списанието директно от ИДП бе сравнително малък, като основна причина за това е необходимостта абонаментната такса да бъде плащана по банков път, а не на място в редакцията.

През 2013 г. бяха сканирани стари броеве на списание „Правна мисъл” от редактора му. Те бяха изпратени за допълване в най-голямата база данни за литература в Централна и Източна Европа – CEEOL (Central Eastern European Online Library – seeol.com). Базата данни включва над 5 хиляди издатели от цял свят, които публикуват научна литература на и за Централна и Източна Европа. Към момента в базата данни са качени броевете от 2003 до 2013 година включително.

И през изминалата 2013 г. списанието нямаше възможност да заплаща хонорари на авторите, поради намалената и непостоянна финансова субсидия от страна на ЦУ на БАН. Поради това и обемът на всяка отделна книжка продължи да бъде около 120 с., а осъвременяването на дизайна на списанието и отпечатването му на по-качествена хартия отново бе отложено.

С цел активно популяризиране на списанието е необходимо по-сериозно сътрудничество с отдел „Връзки с обществеността” на ЦУ на БАН, както и търсене на възможности за платена реклама в някои специализирани издания.

През 2013 г. излезе от печат и том VIII на сборника „Научни трудове на Института за държавата и правото”. Сборникът веднага бе качен в базата на СЕЕОЛ. Старите томовете на сборника бяха сканирани и също бяха качени в електронната база данни благодарение на редактора на списание „Правна мисъл“.

Копия от по-стари издания на сборника „Научни трудове на Института за държавата и правото“ бяха предоставени в отдел „Книгообмен“ на Централната библиотека на БАН. Въпреки задължението да предоставя своевременно бройки от изданието в отдел „Книгообмен“, до 2013 година това не е правено редовно. До края на 2013 година всички необходими издания бяха предоставени.

Библиотека

Към 20.12.2013 г. специализираната юридическа библиотека на ИДП разполага с **35492 тома** библиотечни материали, от които – **20942** тома книги, **14541** тома периодични издания и **9** бр. специални издания (CD).

И през тази година по финансови причини отдел „Периодика” на Централна библиотека не извърши абонамент за периодични издания на библиотеките в системата на БАН. В края на месец декември 2013 г. ръководството на ИДП осигури средства за абонамент на български юридически списания за **2014 г.** на стойност **360,80 лв.** Някои от периодичните издания бяха осигурени чрез дарение: сп. „Търговско и облигационно право”, „Собственост и право” – дар за 2012 г. и 2013 г. от проф. д-р Ганета Минкова.

Общо през 2013 г. в библиотеката са постъпили **309** тома библиотечни документи, от които книги – 162 т., продължаващи издания (поредици) – 13 т. и списания – 134 т. Получени чрез покупка са 127 тома, чрез книгообмен – 111 тома и от дарения – 71 тома. Закупените в края на 2012 г. **83** тома книги (със средства на Института) бяха обработени в Централна библиотека до месец май 2013 г., постъпиха обратно в библиотеката на ИДП и в момента се ползват от читателите.

Получаваните текущи периодични издания през годината са **28** заглавия (в т. ч. поредици – 7 заглавия).

Чрез *книгообменни връзки* в библиотеката на ИДП през изтеклата година са получени 111 т., от тях – 16 т. книги и 95 тома периодични издания.

Изразходваната сума за нова литература през 2013 г. е **7991,44 лв.**, от които за книги – 3303,06 лв., за списания – 4413,26 лв. и за поредици – 275,12 лв.

През 2012 г. са постъпили *дарения* от учените в института, от външни частни дарители и от държавни институции. Дарители на библиотеката са: проф. д-р Цветана Каменова, проф. д-р Стефка Наумова, проф. д-р Поля Голева, проф. д-р Ирена Илиева, доц. д-р Гергана Маринова, доц. д-р Екатерина Салкова, доц. д-р Ангел Анастасов, доц. д-р Маргарит Ганев, доц. д-р Пламенка Маркова, проф. д-р Ганета Минкова, проф. д-р Васил Мръчков, проф. д-р Венцислав Стоянов, проф. д-р Георги Пенчев, проф. д-р Никола Манев, доц. д-р Григор Григоров, гл. ас д-р Николай Колев, ас. Даниела Баракова и др.; от Научно-изследователски институт по криминалистика и криминология, СУ „Св. Кл. Охридски”, ПУ „Паисий Хилендарски”, Фондация „Отворено общество”. Всички дарения са описани в *Книга на дарителите на библиотеката*. Изказваме искрена благодарност на нашите дарители.

През 2013 г. ползваната литература в библиотеката е 1836 тома. Направени са 152 библиографски справки.

Част от библиотечния фонд се ползва извън библиотеката като се следи за спазване на срока за връщане на библиотечните документи.

Актуализират се и се поддържат азбучните и систематични каталози на книги и поредици.

През месец ноември на изминалата година екип на Централна библиотека на БАН започна първи етап от ретроконверсия на книгите от нашата библиотека, които са постъпили преди 2003 г. Целта е, след окончателното приключване на работата, всички книги на библиотеката на ИДП да бъдат описани и включени в Своден електронен каталог на Централна библиотека.

Интернет страница

През 2013 г. Интернет страницата на ИДП беше посетена от 22 006 уникални посетители, като общо използваният трафик беше 9,00 GB. Посещенията са разделени както следва по месеци и др. признаци в приложение към доклада. От данните може да се направи изводът, че все повече посетители започват да отварят страницата на ИДП през мобилни устройства. Поради това през 2014 година подновяването и доразработването на страницата ще бъде насочено към създаване на мобилна версия.

До средата на 2013 година файловата система на сайта не е обновявана. Това предразполага към бавна работа (бавно отваряне на страницата), поява на грешки и лесен достъп на хакери до сайта. Поради тази причина файловата система на сайта ще бъде подновена с актуална за момента версия на PHP.